Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 160. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 22-го СЕРПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 22, 1956. No. 160. VOL. LXIII.

ЛЕНҐЛІ ЗАКЛИКАЄ ДО ДАЛЬШИХ ЗМАГАНЬ ЗА МИР І ДОБРОБУТ

ГОЛОВНИЙ РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ ПРОМОВЕЦЬ ХВАЛИТЬ ОСЯГИ УРЯДУ ПРЕЗИДЕНТА АЙЗЕНГАВЕРА І КРИТИКУЄ ДЕМОКРАТІВ, ЯКІ НА ПЕРШЕ МІСЦЕ СТАВЛЯТЬ ДОБРО ПАРТІЇ, А НЕ НАРОДУ

Сан Франсіско, Каліф. — 20-го серпня почалася 26-та Республіканська Крайова Номінаційна Конвенція в „Коров'ячому Палаці" в Сан Франсіско. В першому дні відбулися дві сесії, одна в 2-ій год. по полудні за східнім літнім часом, а друга в 7-ій годині ввечорі. Виголосили привітальні промови посадник міста Джордж Крістофер та губернатор стейту Каліфорнії Ґудвін Дж. Найт, а крім того промовляли визначніші республіканці, між ними голова Республіканського Крайового Комітету Ліонард В. Голл та провідник республіканців в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд. Головну промову виголосив губернатор стейту Вашингтон Артур Б. Ленґлі, який закликав американський нарід вибрати на дальші 4 роки республіканський уряд та Конґрес, який міг би змагатися за продовження — на дальші чотири роки того „добробуту і миру", який запанував у ЗДА і світі під час теперішнього республіканського уряду. Ленґлі сказав — „Ухваліть на дальші чотири роки наш „хрестоносний похід за кращу Америку в ліпшому світі під фаховим, непохитним і справедливим проводом Двайта Д. Айзенгавера". Губернатор Ленґлі твердив, що під проводом Айзенгавера в цій країні панує такий добробут, якого досі не було в історії Америки. Число затруднених доходить до 67-ох мільйонів осіб, особисті прибутки американців дійшли до рекордової височіні, національна продукція також осягнула рекорд і дійшла до 400 більйонів долярів. В світі запанував мир, бо уряд президента Айзенгавера зумів стримати комуністичну агресію. Ленґлі виголосив свою промову в спокійному, майже в поміркованому тоні, хоч і вдарив по Демократичній партії, називаючи її партією, яка є розбита на окремі фракції, які змагаються між собою, а збираються разом на конвенції тільки на те, щоб захопити в свої руки владу, щоб знову могти продовжувати корупцію, яка була давніше під час їхніх 20-літніх урядів. Губернатор твердив, що демократи на першому місці ставлять льояльність до своєї партії, і аж на другому місці згадують відданість країні. — Щоб осягнути цю ціль, демократи послуговуються очорненнями таких заслужених осіб, як президент Айзенгавер, який тішиться популярністю в цілій країні, та державний секретар Джан Фостер Доллес. В промові Ленґлі не оскаржує демократів в тому, що вони „зам'які в боротьбі проти комунізму", що закидали республіканці демократам на конвенції в 1952 році. Сенатор Вільям Ф. Новленд виступав проти демократів за те, що атакували Доллеса в тому часі, коли він виїхав до Лондону, щоб там зберегти мир у світі, який загрожений внаслідок єгипетської кризи. І Новленд твердив, що не можна закидати демократам нельояльности до цієї країни, бо „єдиною нельояльною партією до ЗДА в цій країні — є комуністична партія". В головній промові губернатора Ленґлі був заклик до незалежних виборців, щоб допомогли вибрати Айзенгавера на президента цієї країни. Ленґлі закінчив свою промову такими словами: — „Ми, американці, можемо з терпеливістю, правдою, гідністю і покорою ступнево дати цьому світові любов, де тепер ще панує ненависть. — Ми можемо затримати страх вірою, і поставити щастя там, де існує розпач". Ми є власниками великих багатств, і мусимо час від часу пригадувати собі, звідки це благословення приходить і для якої великої цілі маємо їх уживати. „Ми мусимо зберігати нашу американську спадщину, якої обороняємо в великому зобов'язанні до тих, які вже від нас відійшли, і до Всемогучого Бога."

Соціялістична Робітнича партія найменувала кандидатів на президента і віце-президента

Ню Йорк, Н. Й. — Соціялістична Робітнича партія в ЗДА відбула свою Номінаційну Конвенцію в „Аделфі Голл" в Ню Йорку, на якій було присутніх 30 делеґатів із дванадцятьох стейтів. На кандидата на президента найменували бувшого шофера тягарового авта Фаррела Добса, а на кандидадата на віце-президента Майру Теннер Вайс, — бувшу робітницю в фабриці пушок. Вони обидвоє живуть тепер в Ню Йорку, і в 1952 році вже були кандидатами на ці самі становища і в сімох стейтах здобули аж — 10,306 голосів. Містер Добс заявив у своїй промові, в якій погодився бути кандидатом на президента, що обидві великі американські партії, Республіканська й Демократична є „партіями-близнюками великого американського бизнесу".

В АМЕРИЦІ

● **Пані Ф. Д. Рузвелт**, яка після закінчення демократичної конвенції в Шікаґо відлетіла на відпочинок до Европи, заявила, що бувший президент Гаррі С. Труман матиме клопіт у підтримці Стівенсона в виборчій кампанії, бо виборці зможуть його запитати, коли саме він говорив правду про Стівенсона, чи тоді, коли заявляв, що Стівенсон не зможе виграти виборів, бо є „небойовий", чи тоді, коли стверджував, що „бойовий Стівенсон напевно виграє вибори".

● **Пані А. Гайленд** із Лонґ Бічу в Каліфорнії є першою жінкою, яка за 10 годин і 51 мінуту, переборюючи хвилі, переплила протоку Хуан де Фука у Британській Колумбії.

● **Син секретаря оборони** Чарлза Е. Вилсона Едвард Е. Вилсон відмовився відповідати на запит журналістів у зв'язку з нападом на нього бандитів, які злегка його поранили й пограбували, бо боїться, щоб бандити не помстилися на членах його родини. Напад стався в містечку Понтіяк, Мишиґен.

● **29-річний пілот**, лейтенант Дж. С. Ґарві під час перелету із Річмонд до Престон Ґленну, Вірджінія, внаслідок наглого нападу міґрени втратив зір. При допомозі радіо він визначив напрям до найближчого летовища, капітан - пілот Вік Конарі при допомозі свого літака уможливив йому приземлитися. Лікарі твердять, що напад міґрени був наслідком перевтоми.

● **Гаррі С. Труман** заявив що називати його слід не експрезидентом, а бувшим президентом, бо „мене ніхто не переміг". Експрезидентом, — сказав Труман є Герберт Гувер.

● **Віце-президент** Ричард М. Ніксон заявив на прийнятті республіканських жінок, влаштованому на честь його дружини, в Сан Франсіско, що напевно всі подивляють працю його дружини, незалежно від того, що думають про нього самого. Господинею на прийнятті, в якому взяло участь кількасот республіканських жінок, була пані Ліонард В. Голл.

● **Євангелицький** проповідник Віллі Ґреґем в наступному році проповідуватиме в Ню Йорку (в травні і червні) в „Медісон Сквер Ґарден". Кошти цієї місії становитимуть коло одного мільйона долярів. За винаймлення приміщень на одну добу треба платити $6,000.

Айзенгавер прийме зголошення всіх кандидатів на становище віце-президента

Сан Франсіско, Каліф. — Президент Айзенгавер 21-го серпня вполудне відлетить до Сан Франсіско і там прийме зголошення всіх тих республіканських кандидатів, які стараються про кандидатуру на віце-президента. Таким способом і республіканська конвенція буде „відкрита", бо Президент не буде накидувати їй свого кандидата на віце - президента, хоч він часто заявляв, що радо кандидував би з теперішнім віце-президентом Ричардом М. Ніксоном. Про найменування кандидата на віце-президента рішатиме більшість делеґатів, які в числі 1,323-ох прибули на конвенцію. Номінація кандидата на віце-президента відбудеться в третьому дні конвенції в середу 22-го серпня. Та в політичних колах гадають, що, мабуть, не буде великого числа інших кандидатів на становище віце-президента, бо навіть той кандидат, якого може поставити Гаролд Е. Стассен, массачусетський губернатор Гертер не буде кандидувати, заявивши, що проситиме про відкликання своєї кандидатури, якщо б її виставили. Губернатор Артур Ленґлі в своїй головній промові не згадав ані одним словом про Ніксона, з чого можна вносити ,що республіканці вирішили, щоб кандидата на віце - президента вирішили самі делеґати, без жадного натиску згори.

Президент підтримує рішення державного департаменту про заборону поїздок до червоного Китаю

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер висловив ще раз свою повну підтримку для державного департаменту в його забороні виїзду американських журналістів до комуністичного Китаю. У зв'язку з цим державний підсекретар Герберт Гувер, юн., висловив впевнення, що рішення державного департаменту, підтримане Президентом, буде респектоване американськими пресовими аґенціями і редакціями і що вони відкинуть запрошення комуністичного китайського уряду відбути поїздку по червоному Китаю. Як відомо, з початком цього місяця пейпінґський уряд переслав депешами запрошення 22 американським кореспондентам і радіо - коментаторам, прохаючи дати свою згоду на приїзд до дня 30 серпня ц. р. Востаннє цей речинець продовжено до 22 вересня ц. р. Більшість американських газет й аґенцій, солідаризуючися із становищем Президента і державного департаменту ,доручила своїм закордонним представникам стриматися від прийняття запрошення китайського комуністичного уряду. Деякі з часописів, підчиняючися рішенню уряду, висловили все ж таки своє негодування з цього приводу, що американські журналісти не матимуть змоги прийняти запрошення і виїхати перший раз по восьми роках до Китаю. Дехто ж звертає увагу на те, що не зважаючи на заборону виїздити до деяких комуністичних країн, як наприклад, Північна Корея, Албанія, Болгарія, останніми роками туди виїздили не тільки журналісти ,але і американські сенатори.

Ювілейний День Івана Франка на Оселі УРСоюзу в Ґлен Спей

Ґлен Спей.—У рямцях цьогорічних святкувань 100-річчя з дня народин Івана Франка і до багатьох імпрез з цього приводу долучився минулої неділі дня 19 серпня Ювілейний День Івана Франка, що відбувся на Оселі УРСоюзу в Ґлен Спей, Н. Й., в присутності численної публіки. На програму цього дня, що відбувся під вільним небом, склалися такі точки:/відкриття і привітання гостей — п. Антін Батюк, голова УРСоюзу, промова — д-р Роман Ричок, управитель Оселі в Ґлен Спей, доповідь на тему: „Чому ми величаємо пам'ять Івана Франка" — д-р Матвій Стахів, редактор „Народної Волі", концертові виступи хору ,Кобзар' з Филаделфії під диригентурою д-ра Антона Рудницького, сольоспів оперового співака-баритона Михайла Мінського, при фортепіяновому супроводі п-ні Лідії Бульби та деклямації віршів Франка у виконанні пані Інни Пошивайло і дітей з місцевого табору. Кінцеве слово виголосив проф. Іван Паливода. При тій нагоді подано до відома, що на Оселі в Ґлен Спей буде збудований пам'ятник Іванові Франкові, проєкт якого виконав артист - різьбар Сергій Литвиненко.

● **В місті Ахмадабаді, в Індії**, вісім днів відбувались бурхливі демонстрації з приводу несправедливого, на думку демонстрантів, нового адміністраційно-політичного поділу країни. На терені Індії бунтуються з цього приводу різні мовні і релігійні групи. Поліція встановила у названому вище місті поліційну годину. Індійці не взяли собі до серця заклику Неру до братолюбства між земляками.

На Маляйському півострові здавлено комунізм

Куаля Люмпур, Маляї. — Уряд Маляйської Федерації проголосив дані про війну з комуністичним партизанським рухом та ствердив у висновках, що той рух практично зламаний. Коли ще вісім років тому комуністичні партизани тримали в страху й терорі всю країну, а ще п'ять років тому добре зорганізовані збройні ватаги комуністів нараховували найменше 8,000 бійців, то тепер те число скорчилось до 3,000 розпорошених гуртків і одиниць у джунґлії, при чому буквально кожний тиждень, чи навіть день поменшує те число, бо комуністичні партизани добровільно піддаються. Уряд підкреслює зразкову співпрацю місцевого населення з поліцією і військом в акції поборювання комуністів. Успіх тієї акції у тому, що одночасно з військово-поліційними операціями поступало поглиблювання маляйської автономії та проводження в життя господарських і культурницьких реформ. Комуністи в Маляях почали програвати з моментом, коли нарід зрозумів, що не вони є дійсними носіями ідеї волі в боротьбі з англійцями, а національні партії, які ступнево здобували волю й підготовляли кадри, що могли переймати від англійців адміністрацію.

„Правда" лається за розв'язання компартії в Зах. Німеччині

Москва. — Московська „Правда" порівнює заборону комуністичної партії в Західній Німеччині, проголошену Конституційним судом в Карльсруге з актами Гітлера і погрожує, що „це небезпечний шлях, повний страшних небезпек, шлях насильства, терору і війни" .Атака „Правди" звертається однаково проти західньо - німецького уряду Аденауера, як і проти німецьких соціял - демократів і „заморських опікунів", які нібито були спричинниками і винуватцями рішення німецького суду. Згадуючи про поліційні ревізії в комуністичних видавництвах і партійних домівках у Гамбурзі, Бремені, Дюссельдорфі й інших західньо - німецьких містах, большевицький часопис називає це гітлерівськими методами ,що їх не повинен терпіти німецький нарід, який заплатив був таку високу ціну за гітлеризм. Зацитувавши одно місце із нюйоркського „Дейлі Ньюз", де похвалюється становище західньо-німецького Конституційного суду, що заборонив комуністичну партію, „Правда" добачує в цьому доказ, що „антидемократичні дії боннських чинників були зроблені за заморською порадою і згодою" .Лайка на „реакційні кола" західньо - німецького народу і на „пасивність німецької працюючої верстви" заступає в „Правді" істоту проблеми: чи демократія полягає у тому, щоб дозволяти антидемократичним силам червоного фашизму діяти і підрізувати демократичну систему?

Тунісія осуджує націоналізування приватних підприємств

Туніс. — Прем'єр молодої північно-африканської держави Тунісії, Габіб Бурґуїба, вправді признав єгипетському президентові Нассерові право знаціоналізувати Компанію Суезького Каналу, але водночас заявився рішуче проти націоналізування підприємств із закордонним капіталом, — вказавши на небезпеку економічної ізоляції, що може прийти внаслідку такої поведінки уряду. Тому він заявив, що в Тунісії не буде ніяких націоналізаційних актів, бо Тунісія — мовляв — потребує інвестицій збоку чужинецького капіталу для піднесення місцевого господарства. Він признав користь із націоналізування тільки таких підприємств, як напр. крайові засоби комунікації, залізниці й поштовий рух. Заповів теж, що туніський уряд буде старатися оснувати державний банк, який перебрав би на себе привілеї, що їх тепер має Банк для Альжиру і Тунісії, цілком в руках французів. Бурґуїба, висловивши солідарність Тунісії з змаганням альжирців до волі, ствердив проте, що Тунізія не порне порве зв'язків з Францією.

Головні урядники УНС в Каліфорнії

Лос Анджелес, Каліф. — В суботу, 18го серпня прибули до Лос Анджелес гол. предсідник УНСоюзу Д. Галичин, і містоголова УНСоюзу, адв. М. Пізнак. На аеродромі привітали їх, предсідник 257 Відділу УНСоюзу д-р Григорій Ґ. Скеґар, писар П. Сильчак, і п. К. Лисюк.

О год. 5-ій по полудні відбулися збори 257 Відділу, на яких предсідник д-р Скеґар представив присутнім гостей з далекого Сходу. Покликаний до слова предсідник УНСоюзу Д. Галичин поінформував присутніх про всі ділянки праці УНСоюзу, про щоденник „Свободу", видання книжок в англійській і українській мовах тощо. Заступник гол. предс. п. М. Пізнак, закликав у своїй промові членів 257-го Відділу дбати про поширення свого Відділу через вербування нових членів.

Того самого дня, о год. 7:30 вечора відбувся концерт з приводу 100-ліття народин Івана Франка. По концерті, п. інж. В. Сіяк, голова Української Централі в Лос Анджелес, привітав гостей з Ню Йорку та попросив гол. предсідника і президента УККА п. Д. Галичина до слова. У своїй промові п. Галичин просив присутніх працювати у всіх ділянках УНСоюзу та брати активну участь в праці УККА. Він поінформував присутніх про Союзівку, про виховання української дітвори, про видання діточого журналу „Веселка" та інше.

Покликаний до слова п. М. Пізнак закликав присутніх, щоб виховували своїх дітей в українськім дусі, вчили їх нашої мови, проводили з собою на концерти і на збори, вели до церкви, дотримували своїх свят, а як діти підростуть, посилали їх на Курси Українознавства. Промову п. Пізнака прийняли приявні на святі гучними оплесками.

РЕСПУБЛІКАНСЬКА КОНВЕНЦІЯ У САН ФРАНСІСКО

Загальний вид на трибуну і частину залі в Коровячій Палаті у Сан Франсіско безпосередньо перед відкриттям Республіканської Крайової Номінаційної Конвенції.

У ЛОНДОНІ ПРЕДЛОЖЕНО ДВА СУПЕРЕЧНІ ПЛЯНИ ЩОДО СУЕЗЬКОГО КАНАЛУ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС І ДЕЛЕҐАТ ІНДІЇ КРІШНА МЕНОН БОРОНЯТЬ ДВА ПРОТИЛЕЖНІ СТАНОВИЩА. — ЙДУТЬ ДАЛЬШІ ЗАХОДИ, ЩОБ ЗНАЙТИ КОМПРОМІС

Лондон. — Міжнародна конференція 22-ох держав, яка почалась в четвер у мин. тижні для справи Суезького каналу, ввійшла у стадію поважної кризи, коли в понеділок 20 ц.м. державний секретар Доллес з одного боку та індійський репрезентант Крішна Менон з другого предложили два готові проєкти розв'язки цієї проблеми, які проте один одному суперечили в основній та найбільш істотній справі: хто має надалі адмініструвати Суезьким каналом, його спорудами й рухом кораблів по ньому? В усному вступі до свого проєкту Доллес звернув увагу, що Лондонська конференція не переговорює з Єгиптом, бо на конференції нема репрезентанта Єгипту, — ані теж не думає представляти ніякого ултиматуму Єгиптові. Ціллю конференції є устійнити такі засади, які стали б базою для практичного розв'язання теперішнього конфлікту, що виник після націоналізування єгипетським урядом 26 липня ц.р. Компанії Суезького Каналу. Найістотнішою точкою у конкретному проєкті Доллеса, зложеному із трьох статтей, є покликання до життя міжнародної організації з участю Єгипту, яка була б відповідальна за Суезький канал. Признавши Єгиптові суверенність над обширом Суезького каналу і оплату за користування цим обширом, те нове міжнародне тіло дістало б від Єгипту всі права й полегші, потрібні для адміністрування каналом. Індійський проєкт, признавши також міжнародне значення Суезького каналу, визнає проте єдино відповідальним за правильне функціонування адміністраційного апарату Єгипет. При новоствореній єгипетській компанії під назвою Єгипетська Корпорація для Суезького Каналу постала б дорадча рада з-поміж чужих держав, користувачів каналом. Ця Єгипетська Корпорація щорічно складала б звідомлення до Об'єднаних Націй про стан Суезького каналу.

Совєтський міністер закордонних справ Шепілов не забирав більше голосу. Він — як зауважують англомовні коментарі — був очевидячки вдоволений, що між ЗДА і Індією дійшло до дипломатичного зудару. Поважне значення має становище азійських держав-членів Баґдадського пакту, якого лідером є Англія: Туреччини, Ірану і Пакістану. Ті держави прийшли до переконання, що єгипетський президент-диктатор рішуче відкине проєкт Доллеса і тому він практично нереальний. Через те вони схиляються радше до проєкту Крішни Менона з тим, щоб той проєкт наблизити до тези про конечність мати гарантію, що Єгипет не буде користуватись Суезьким каналом для своїх політичних ані економічних цілей. Тому йдуть дальші заходи, щоб знайти посередню компромісову дорогу. На випадок, якщо не вдалось би осягнути одностайної згоди на один проєкт, Лондонська конференція скінчилась би проголошенням не одного ані двох існуючих тепер проєктів, а найменше чотирьох. Це була б очевидна повна невдача тієї конференції із зростом престижу однаково Єгипту, як Совєтського Союзу, який очевидячки хоче викликати враження єгипетського оборонця, — стверджують часописні коментарі.

Совєтській індустрії загрожує криза — признається Хрущов

„Правда" опублікувала промову Хрущова, яку виголосив він у Донбасі (м. Сталіно) на зборах шахтарів. — Перший секретар компартії найбільше критикував у своїй промові місцевих комуністичних керівників, які не зуміли добитися виконання визначених виробничих плянів. З різних районів України, сказав Хрущов, прибуло вже на Донбас 100,000 молоді, яка мусить „вивести його з прориву". Не зважаючи на заміну вугільної енергії на залізницях та в інших галузях народного господарства електричними дизелями і натуральним газом, — сказав Хрущов, — совєтській промисловості загрожує криза. Плян збільшення до 1960 року норм продукції на 65% стоїть під загрозою невиконання. З огляду на недостачу вугілля, заборонено будувати нові фабрики в околицях Москви, Ленінґраду та інших великих міст. В своїй промові Хрущов ганив 12,000 інженерів та 20,000 техніків, які сидять по канцеляріях, а не керують безпосередньо виробництвом, і пропонував їм негайно „спуститися в копальні".

В СВІТІ

● Кардинал Бернард Гріффін, римо-католицький архиєпископ Вестмінстерського собору в Лондоні й примас Католицької Церкви в Англії, помер у понеділок 20 серпня ц. р. на удар серця під час перебування на феріях в Корнвалії. Він мав усього лише 57 років. Кардинал Б. Гріффін був чільним знавцем канонічного права і відзначився, як першорядний церковний адміністратор. Здобув собі повагу й популярність в Англії. Недавно дістав разом із Гаррі Труманом почесний докторат права.

● **На Мадярщині** 100 новопосвячених католицьких священиків мусіли скласти „присягу льояльности" комуно-мадярському режимові. Приявним був на тій прикрій церемонії архиєпископ Йосиф Ґроc, засуджений комуністами у 1951 році на 15 років в'язниці і випущений на волю в травні цього року.

● **Серед рудокопів у Бельгії** велике схвилювання у зв'язку з катастрофою, що сталася у вугільній копальні в Марсінель минулого тижня. Страйк вуглекопів, які вимагають поліпшити техніку безпеки в копальнях, загрожує поширитись на всю Бельгію. Бельгійський уряд відбув у цій справі надзвичайне засідання. У Марсінель переведено маніфестаційний похорон 36-х жертв катастрофи. Про долю 169 вуглекопів все ще нічого невідомо.

● **Населення Москви** протягом років звикло обходитись без багатьох речей, необхідних у широкому світі. Від 1936 року не було навіть пляну міста, який допомагав би приїжджим орієнтуватись в столиці СССР. Щойно під кінець минулого тижня появився плян вулиць, комунікаційних ліній та найцікавіших будівель міста, що їх варто оглянути.

● **Люї Маллен**, визначний французький історик, член Французької Академії, помер у Парижі в останню суботу на 85 році життя. Залишив по собі низку поважних творів про добу Французької революції, наполеонівські часи і першу світову війну.

● **Над північною Японією** перейшов в останню суботу тайфун, який спричинив смерть 30 осіб, у тому числі 3-х американських вояків на базі в Окінаві. Це число може побільшитись, бо нічого невідомо ще про долю дальших 16 осіб. У шпиталях перебувають 168 ранених. Понад 6,000 осіб втратили над головою дах.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РЕСПУБЛІКАНЦІ У САН ФРАНСІСКО

Республіканська конвенція у Сан Франсіско, яка зійшлася в понеділок цього тижня, щоб радити до четверга включно, не буде подібна до демократичної, що відбувалася в Шикаґо минулого тижня. Настрій 1,323-х делеґатів цієї конвенції інший, атмосфера інша і площина дебатів чи домовлень інша .Коли небезпекою, що загрожувала демократичній конвенції — читали ми заввагу одного американського журналіста — була їхня „злість і погані манери", проявлювані ,очевидно, під адресою республіканської адміністрації, то небезпекою для конвенції республіканців є „знудженість і вдоволення з себе самих". Тому республіканський партійний провід міг спокійно визначати час тривання конвенції у Сан Франсіско на один день коротше, аніж тривав з'їзд демократів у Шикаґо .Ні справа цивільних прав, ані питання кандидата на президента не викликатимуть ніяких дисонансів і не каламутитимуть рівноваги духа делеґатів республіканських нарад — обидві справи, які глибоко хвилювали демократів у Шикаґо. А вже напевно найбільша різниця між цими двома партійними конгресами виявиться в порівнянні промов двох живучих колишніх президентів: кол. президента Гаррі Трумана 15 серпня в Шикаґо, коли він громив А. Стівенсона, і виступу кол. през. Герберта Гувера в Сан Франсіско у вівторок 21 ц. м. Хоч на попередній конвенції Республіканської партії у Шикаґо 7 липня 1952 року тоді 77-літній Герберт Гувер підтримував кандидатуру пок. сенатора Роберта А. Тефта, проте тепер 81-літній Г .Гувер напевне підкреслюватиме найістотнішу рису республіканської конвенції в 1956 році: єдність і сукупність довкола особи президента Д. Д. Айзенгавера, єдиного партійного кандидата на найближчі вибори.

Між конвенціями демократів у Шикаґо й республіканців у Сан Франсіско є та різниця, яка мусить бути між партіями опозиційною і тою, що стоїть при владі. Опозиція завжди має ту вигіднішу ситуацію ,що може гостріше атакувати й менше рахуватися з добором арґументів і слів. Тому зрозуміло, що конвенція Демократичної партії у Шикаґо мала привілей бути більш темпераментною, бо крутилась довкола випадів проти теперішнього республіканського уряду та його керівників. Республіканська конвенція у Сан Франсіско, започатковуючи виборчу кампанію формальним проголошенням партійно-політичної плятформи і кандидатів для нових виборів, напевне підкреслюватиме гасло, виписане на її виборчому прапорі, яке становить наче квінтесенцію успіху 4-річного правління республіканців: мир і добробут. Коли демократичні делеґати з'їхались були до Шикаґо у тому нервовому настрої і бойовому дусі, який прикметний для всіх, що хочуть відштовхнути партійних противників від державної керми й назад перебрати її в свої руки ,то республіканські делеґати мусять обертатись в тій атмосфері певности і довір'я, яка ніби становить для них найбільшу надію нової виборчої перемоги.

Єдиною справою, що мабуть внесе трохи темпераменту у конвенцію в Сан Франсіско і закаламутить тамошню атмосферу спокою, певности і довір'я, є проблема кандидатури на віце-президента. Адлей Стівенсон повівся дуже зручно ,коли в четвер минулого тижня, ставши вибраним кандидатом, відмовився назвати власного кандидата на свого заступника, підкреслив величезне значення становища віце-президента ЗДА, як потенціяльного наступника на становищі голови держави, і віддав цю справу на вирішення конвенції — із вільним проголошуванням кандидатур і вільним голосуванням над ними. Щодо принципу „одвертої конвенції" в цьому пункті (вибори кандидатів) то й республіканська конвенція в теорії визнає його .Невідомо ще, як буде у практиці.Кандидатура Д. Д. Айзенгавера буде прийнята через аклямацію із щирим, неприхованим ентузіязмом усіх без вийнятку делеґатів .Єдиним відкритим питанням залишається ,чи — поруч із Ричардом Ніксоном — будуть ще зґолошені інші кандидатури на віце-президента і як випаде голосування ,дармащо більшість американської преси заповідає повну перемогу Ніксона. В усякому разі, навіть на випадок ,коли Геролд Стассен продовжуватиме боротьбу проти Ніксона, змагання у цій справі будуть менше драматичні, аніж боротьба за особи на демократичній конвенції.

В усіх міркуваннях на тему перспектив конвенції Республіканської партії в Сан Франсіско існує в усіх одне глибоке переконання: як демократична конвенція в Шикаґо, так само й республіканська конвенція в Сан Франсіско виявить максимум доброї волі та державницької мудрости у відношенні до життьових справ нації і вибере найдостойніших кандидатів на найвищі в ній становища.

ЕСТЕС КІФОВЕР

Демократична Номінаційна Конвенція найменувала демократичним кандидатом на віце-президента сенатора Теннессі, 53-річного Естеса Кіфовера. Новоіменований демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон не скористав з свого права і не схотів сам визначати кандидата на віце-президента. Найменування Кіфовера відбулося тим способом, що й самого кандидата на президента. Делеґації виставляли кандидатів, а делеґати вирішували ,хто має бути на другому місці демократичного списка. Кіфовер дістав в другому голосуванні 755½ голосів, а його найменований противник ,сенатор із Массачусетс Джан Ф. Кеннеді — 589 голосів .Такий спосіб номінації тільки скріпив престиж сенатора Кіфовера ,бо його вибір був ділом не позакулісових торгів ,а виявленням волі великої більшости делеґатів.

Теперішній демократичний кандидат на віце - президента не є новаком в американському політичному житті. Він працює в Конґресі вже 17-ий рік, бо в 1939 році здобув пост конґресмена, а пізніше ще чотири рази його вибирали на це становище. Після того він забажав здобути становище сенатора, і це йому в 1948 році вдалося. В попередніх президентських виборах, в 1952-му році амбіції тодішнього сенатора Кіфовера сягнули ще вище — по найвищий пост у цій країні, і він виставив свою кандидатуру на президента. Тоді йому не вдалося перемогти, і кандидатом на президента став Стівенсон.

Цього року Кіфовер поновив свої змагання за осягнення президентської кандидатури, виступаючи під час правиборів знову проти того самого противника, що і в 1952-му році — Адлея Е. Стівенсона. У правиборах Кіфовер часами мав такі успіхи, що дехто вже починав сумніватися в перемозі Стівенсона. Та пізніше щастя стало по боці Стівенсона, і реаліст Кіфовер ,це виразно побачивши, 31-го липня відкликав свою кандидатуру на президента і звернувся до своїх прихильників із закликом голосувати за Стівенсона.

Тоді можна було думати, що Кіфовер зробив це за таємну обіцянку Стівенсона виставити його як кандидата на віце-президента .Однак, події, що мали місце на конвенції в Шикаґо, заперечили цей здогад. Кіфовер — реаліст. Якщо він програє у цьогорічних виборах ,то й так буде сенатором ,бо цього року ще не кінчається його сенатська каденція ,а вигляди на майбутнє тільки збільшаться. Френклін Делано Рузвелт свого часу програв був у виборах як кандидат на віце-президента, але через 14 років виграв перші вибори як кандидат на президента і пізніше виграва ще 3 рази. Кіфовер має лише 53 роки ,отже, вік не буде для нього перешкодою в намаганні зайняти найвище становище в державі.

Кіфовер уперто й послідовно змагає до цілі. Коли він зґолосив свою першу кандидатуру на сенатора, то агенція, яка досліджує публічну опінію, ствердила, що тільки 13 відсотків майбутніх виборців думали, що з Кіфовера буде добрий сенатор. І впливовий демократичний провідник в стейті Теннессі Е. Г. Крамп зневажливо відзивався про Кіфовера. Та він нічого собі з тих перешкод не робив, і після енергійної виборчої кампанії таки здобув становище сенатора .Так само, як і тепер, здобув він найменування кандидатом на віце-президента ,хоч впливові демократичні політики із зневагою дивилися на його наполегливу виборчу кампанію під час правиборів, і, при успіхах Кіфовера в цій кампанії, думали не про його перемогу, а про те, кого б то поставити на місце Стівенсона, якщо він програє Кіфоверові в дальших правиборах.

Естес Кіфовер — нащадок заможньої родини .Його 86-річний батько Роберт С. Кіфовер живе в Медісенвіллі, Теннессі, і це була єдина особа в тій місцевості, яка не дивилася в телевізійний апарат, щоб побачити, як Естеса Кіфовера іменують кандидатом на віце-президента: старенький вже три роки хворіє на параліч, а тепер ще й на інфлюенцу. Естес здобув „артс деґрі" в Університеті стейту Теннессі і закінчив правничі студії в Єйльському університеті.

Кіфовер здобув собі марку політика ,який дбає про широкі верстви американського народу. В Конґресі він рішуче виступав проти монополів великих фірм і в обороні прихильного для робітництва законодавства. В 1950 році він вів переслухання в різних містах у справі злочинности, а вже під час президентури Айзенгавера очолював комісію, яка вела слідство в справі контракту уряду з фірмою Діксон — Єйтс, який то контракт сам уряд мусів пізніше скасувати. Дехто вважає, що Кіфовер — не оригінальна особистість, а „синтетична постать", проте приятелі і знайомі вважають його за добру, щиру й дійсно велику людину.

Кіфовер не має багато прихильників серед провідних демократів, бо як голова Сенатської Комісії для переслухань в справах злочинности мусів декому ставати на нагнітки, а проте делеґати на конвенції висловили признання Кіфоверові, віддавши за нього 755½ голосу з усіх 1,372.

Сенатор Кіфовер назвав свою 45-річну дружину Ненсі „своєю секретною зброєю" у виборчій кампанії. Естес одружився з нею в 1935 році з Шотляндії ,а пізнав її в Теннессі, куди вона приїздила на відвідини родини. Під час давніших виборчих кампаній Естеса пані Ненсі виголошувала численні промови в місцевостях, куди не міг заїхати її чоловік. Цього року вона не допомагала чоловікові під час правиборів, бо мусить займатися вихованням чотирьох дітей: трьох своїх власних у віці від 14-ти до 8-ми років і однієї адоптованої .

Майкел В. Ді Сал, який зґолошував на конвенції кандидатуру Кіфовера ,закінчив свою промову так: „Дух Америки пробудився, свідомість Америки встає. Адлей Стівенсон і Естес Кіфовер будуть виразниками цього духа, вони будуть носіями тієї свідомости".

В номінаційних промовах звичайно дещо перебільшується. Але Кіфовер, приймаючи номінацію на віце-президента, був скромніший. „Я переконаний в тому, — сказав він, — що всі ви, тут присутні добрі демократи, і демократи в цій країні, розумієте, що перед нами велике завдання в найближчому часі. Від себе я обіцяю, що буду працювати і боротися за перемогу з усіх сил".

АНГЛІЯ В ТУРБОТАХ

Лондон, 10 серпня 1956. — 16-го серпня відкрилася в Лондоні міжнародна конференція в справі Суезького каналу. Преса британської столиці присвячує багато місця проблемі Єгипту і відносинам цієї країни з державами Західньої Европи та з СССР.

Дивний світ настав після другої світової війни. Мала, убога в своєму господарському розвитку і мілітарно безсила Єгипетська республіка може своїм рішенням знаціоналізувати Суезький канал і принести стільки клопоту цілому світові. Коло диктатора Єгипту Нассера ходять, мов біля збитого яйця, його вмовляють, запрошують на конференцію в Лондоні, його облягають репортери світової преси ,але він ні на що не зважає і посилається на свої „суверенні права".

Недавно спробували польські робітники в Познані згадати про національні права Польщі супроти Москви, але ніяка держава всього світу не поставила цього питання на міжнародний форум: мов так і треба, коли совєтські танки розстрілювали на вулицях в Познані робітників, що вимагали для себе хліба і свободи . . .

Чи можна порівнювати февдальний Єгипет з індустріяльними країнами, як Польща, Чехія або Україна? І все ж відсталий Єгипет грає незмірно більшу ролю в світовій політиці ,як усі сателітні держави Москви та поневолені нації СССР. Причина дуже проста: в демократичних країнах уряди і публічна опінія ставляться поважно до прав націй — великих і малих — і стараються в тих країнах, на які поширюється вплив великодержав демократичних, ці права націй на самовизначення респектувати.

В цьому дехто готовий бачити „слабість демократії", яка, мовляв, нездібна до твердих і скорих рішень, коли диктатори можуть рішати скоро і ставити своїх партнерів перед „готові факти". Хто так думає, забуває історичні факти: „скорі рішення" і „довершені факти" привели вже не одного диктатора до руїни (Гітлер, Муссоліні), і ми ще побачимо, чим скінчать свою кар'єру диктатори московські і їм подібні в інших країнах.

Коли по другій світовій війні народи азійських колоній Великої Британії поставили домагання національної незалежности, перед З'єдиненим Королівством було два шляхи: 1. Задушити національні рухи в Індії та в інших колоніях воєнною силою і підкорити їх військовій диктатурі і 2. Прийняти ці домагання за законні і дати колоніяльним народам свободу.

В англійському народі сильно розвинене чуття справедливости і політичного реалізму. Це було причиною, чому Індія та інші народи Азії здобули свою свободу без „колоніяльної війни" з Британією. Виходячи з чуття справедливости і політичного реалізму, політичні провідники Великобританії шукали раціонального розв'язання справи Суезького каналу: в червні 1956 року останні відділи англійського війська залишили зону каналу ,передавши її єгиптянам. Уряд Британії вірив і у здоровий розум єгипетського президента - диктатора, сподіваючись, що відновлення суверенности Єгипту в Суезі приведе до забуття давніх спорів між Єгиптом і Англією.

Але в цю справу вмішалася Москва .Граючи на арабському націоналізмі, Москва постачає зброю Єгиптові, заохочуючи арабів до війни проти Ізраїлю .Та сама Москва обіцяла економічну допомогу єгипетському урядові, але свого слова не додержала. Залицяння єгипетського диктатора до диктаторів московських не було приємне для урядів Британії і ЗДА. Тому ці уряди відмовили дальшої помочі для розвитку єгипетського господарства. Це було приводом до рішучого кроку президента Нассера :він рішив націоналізувати Канал, який був досі під управою Міжнародного Товариства ,за договорами з Єгиптом .Не сама націоналізація Каналу викликала огірчення в Британії ,а спосіб її проголошення. Єгипетський диктатор рішив накинути свою волю не самій тільки Англії, а й цілому світові.

На цю політику Нассера уряди Великобританії і Франції відповіли рішучим протестом і скликали конференцію держав ,заінтересованих у плавбі Суезьким каналом. Єгипетський диктатор відмовився послати своїх делеґатів на конференцію в Лондоні. Однак, на конференцію прибув новий совєтський міністер зовнішніх справ Шепілов ,який, очевидно, буде всіми силами боронити „суверенні права" Єгипту на Суезький канал.

Уряди европейських країн готові визнати всякі суверенні права Єгипту в Суезі, але цим народам потрібні ґарантії, що єгипетський уряд не буде зловживати своєю суверенністю і не закриє Каналу тоді, коли йому захочеться. Це — та головна проблема, яку має розв'язати Лондонська конференція.

Маємо факти, що єгиптяни не пропускають через Канал ізраїльських кораблів і караблів інших націй, вантаж яких призначений для Ізраїлю. Через Суезький канал іде з арабських країн нафта до всіх держав Західньої Европи. З кожним роком збільшується довіз нафти до цих країн із арабських держав .Звичайно, ці країни могли б оголосити бойкот Суезького каналу, захопленого єгипетським урядом, і везти всі свої товари з азійських країн навколо Африки. Тоді Нассер був би зруйнований. Але такий бойкот дуже дорого обійшовся б усім народам Европи .Тому мусять усі шукати розумного, практичного виходу із ситуації.

І коли б не було в цій грі небажаного партнера — Москви ,то порозуміння західніх держав з Єгиптом було б не дуже тяжке. Політика Москви ,яка всюди в вільному світі виступає в ролі „оборонця суверенности народів", пробує „ловити рибу в мутній воді". **П. А.**

Степан Женецький

ЩО ДІЄТЬСЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ

Передаємо майже повністю лист переселенця-лемка до своїх рідних в Америці, в якому знаходимо дуже цікаві вістки про те, що діється тепер на Лемківщині.

Автор листа, колишній мешканець села Ясюнки, пов. Горлиці, проживає тепер на Долішньому Шлезьку. Почувши про можливість повороту на рідні землі, він вибрався з ще одним своїм односельчанином до рідного села, а вернувшись звідтам на Шлезьк ,написав про все те, що чув там і бачив, своїй доньці за морем. Лист цей, з якого містимо найцікавіші для українського загалу місця, був писаний 24 липня ц .р., отже вже після з'їзду українців у Варшаві. В цьому листі читаємо:

„. . . Я ще як можу, так ся тримаю .Тепер ходивім домів ,до Ясюнки. З того всього то ажім тепер хворий. Бо доким не ходив, то-м вірив і не вірив, як повідають, але тепер ужем ся сам переконав. Там всьо знищене, всьо не допізнання ,але хижа наша ще стоїть, хоч знищена. В нашій хижі є магазин. Стіни в хижі повирізувані ,повала знята ,вікна дошками позабивані, печей немає, комин звалений і цегла забрана. Пивниці іще наразі суть обі.

В Ясюнкі уже є лише 6 хиж: Грацоньова, Пацова, Насті Зорило Гнатової і тої Насті, нашої сусіди, наша і Марчакова .І тоті хижі понищені, лиш Пацанова в порядку, бо там мешкають робітники і Марчакова. В Ясюнкі заложили панствове господарство рольне (радгосп). Тепер будують нові доми. На нашій вишній загороді будують два доми — один великий коло дороги на 6 фамілій, а другий зась повище на загороді від Марчакової межі через наші дві чверті і аж доходить через вигін на Фецково яких 5 метрів .Доми ті на око напевно будуть мати около 50 метрів довжини. В домах покищо мешкають робітники, які мають працювати в тому державному господарстві. Але там наших людей немає, тільки польський нарід.

В Кривій також будують хижі й стодоли — там, де були цигани .В Даниці є тільки 3 хижі: Курилова, Фешова, і там, де був Сайферт. Одні хижі розбирають, а другі будують. Протягли світло електричне через Ясюнку аж до Чарного. Хижі тоті, що будують, суть муровані.

Як я прийшов до Ясюнки, томся замельдував до керовника ,сказавім, що я господар того поля, і спитав, чи можу оглянути. Відповів, що можу, ніхто мені не забороняє. Хижа була замкнена, то зараз мені відомкнули, щоб міг оглянути .Потому пішов я до гори Камяником. Буки ще є всі .Поля позаростані до непізнання. Камяник як ми вийшли, з Ясюнки, не був ще ораний. За вершком заросли берези, буки, вже є великі ,навіть не мігся пропхати .Потому пішов я до гущавнику, то також здивувався. Все вирубане котре грубе, але після виростає нове молоде, що годі перейти. Дійшов аж до Волівських лук. Але не лем наш ліс стятий, а всі. І громадський стятий і Доклівка.

Потому з жалю уже м звідтам пішов геть ,бо думав, що з жалю там згину і ніхто мене не найде. Потому пішовім ще до гори верхом до Ждинської границі — то тут поорано .Овес такий велич, щом ані не міг вийти. Але они орють напоперек трактором, не смотрят на межі. Поорано аж по нашу станку. Стаянка ще стоїт ,.тільки дерево повирубувано. А всі стаянки залісенені .Всюди великі трави.

Я там був з Митром Пацом, а потому пішли до Пацової хижі. Пацова хижа в порядку — сидять там робітники, ті, що мурують .Поле Пацове не пооране, і все заростає до непізнання. Ми ся там аж трохи посварили, бо прийшов там коло Пацової хижі якийсь урядник з Кривої і довідується, чого ми тут прийшли, хто ми і чого хочемо. Ми відповіли що „господаже" тих домів і поля, ми тут родилися, виросли і вмирати хочемо. А він каже, що заєдно тут сходимося і оглядаємо, а робітники не хотять робити, бо думають, що повернемося, а вони не будуть мати де піти.

А я зараз до нього став і повідаю ,чи мені не вільно тільки подивитися на мою працю. І говорю йому, що коли йому не подобається, то хай приводить поліцію. Але ніхто не прийшов. А ми ся забрали і пішли аж до Горлиць ,до того уряду, до староства ,і я ся там звідував, хто позволив на мойому полі будувати доми. Прийшов судця, прокуратор і адвокат і кажуть, що держава віддала наше поле на державні господарства і надлісництва. Я їм відповів, що мені держава не сплатила. І там троха з ними сварився. Казали, що можемо приходити домів, але треба робити прохання до міністерства, але поля не віддадуть ,тільки треба там робити в державних господарствах. Я казав, що я вже досить наробився, бо ціле життя роблю, а тепер, на старі роки, я вже не годен робити. Вони відповіли мені, що можу бути вартівником. Адвокат казав мені, щоб вислати делеґатів до Варшави, до міністерства ,нехай вони там домагаються права і правди за наш нарід. То не знати, як то буде. Адвокат так нам вияснив, що гіпотеки по тих, що пішли до Росії, перейшли на державну власність, а наші гіпотеки є наразі так, як були.

Тут, на заході (тобто серед наших людей на „землях одзисканих") такий слух, що повернемо домів, але одні хочуть іти, а другі не хочуть, бо доми понищені, то не знати ,що буде. Тепер поїхало звідси 4-х оглядати газдівства в Гладишові. Гайтко Іван також був поперед мене дома. Але ще нічого не пишуть, що думають робити . . ."

Можна з певністю припускати, що такий самий рух за поворот на рідні землі, який помічаємо в цьому листі серед переселених лемків, проявляється серед українських переселенців і з інших частин українських земель, які після другої світової війни попали до складу комуністичної Польщі.

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(58)

Вол. Дорошенко

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ІВАНА ФРАНКА

Померла тоді на холеру і його стриєчна сестра Марися, яку він теж любив.

Франко зостався круглим сиротою. До хати прийшла мачуха.

Оце були найсильніші удари, що їх зазнав він за своїх дитячих років.

— — — — — — — — — — —

Влітку, під час шкільних ферій, Франко допомагав удома батькові, а потім вітчимові, в господарстві: пас худобу, працював при збиранні сіна й збіжжя тощо, як про це згадує в оповіданні „Малий Мирон". У вищих клясах гімназії, він уже сам заробляв на себе лекціями, підучуючи учнів, що занедбувалися в шкільній науці. Учителі або й сам директор поручали його батькам на „інструктора" своїх дітей, як незвичайно порядного учня. (Таких інструкторів на Східній Україні називано — „репетиторами").

II. ЮНАЦЬКІ РОКИ (1874-1886)

1. О. Рошкевич у житті Франка

Оце інструкторство відіграло важливу ролю у Франковому житті. Коли він кінчав уже гімназію, довелося йому бути за інструктора учня 3-ої кляси Ярослава Рошкевича, сина о. Михайла Рошкевича, пароха села Лолина, Долинського повіту. Перейшовши в 1874 році до 8-ої кляси, Франко вперше не поїхав додому допомагати вітчимові в господарстві, а разом з іншими товаришами подався в мандрівку по Галичині. Під час цієї мандрівки завітав до свого учня в с. Лолин, де пробув майже місяць. Тут заприязнився він із сестрою Ярослава Ольгою, і скоро обоє вони полюбилися. Батьки нічого не мали проти того, щоб молодята побралися, надіючися, що Франко з часом стане професором університету. Щасливий Франко укладав уже й пляни спільної праці з своєю майбутньою дружиною, яку палко покохав. Але всі ці його пляни присли під несподіваним ударом. 12-го червня 1877 р. Франка арештовано за його нібито участь у тайній міжнародній соціялістичній організації, кермованій М. Драгомановим, і, хоча все це обвинувачення було виссане, як то кажуть, із пальця ,все ж таки засуджено його на шість тижнів ув'язнення.

В листі до Ольги після виходу з тюрми писав Франко, що не оскаржив судового вироку, бо його не хотіли випустити на волю до розгляду апеляції, „а сидіти 6-8 місяців на рекурсі — признайте самі, не всякому хочеться, особливо, коли йде про 6 неділь декрету". (Див. М. Возняк, згадані „Нариси", ст. 21).

Разом із слідчим арештом просидів тоді Франко в тюрмі дев'ять місяців у дуже прикрих умовинах, які дошкульно відбилися на його моральному й фізичному здоров'ї.

„Мене, — писав він до М. Драгоманова в листі, надрукованім у збірці „В поті чола" 1890 р., — трактовано, як звичайного злодія, посаджено між самих злодіїв та волоцюг, котрих бувало в одній камері зо мною по 14-18, перекидувано з камери до камери при ненастанних ревізіях і придирках (це, бач, за те, що я „писав", т. є записував олівцем пісні та приповідки з уст соузників ,або й свої вірші), а кілька тижнів я просидів у такій камері, що мала тільки одно вікно, а містила 12 людей, з котрих 8 спало на тапчані, а 4 під тапчаном для браку місця. З протекції, для свіжого повітря, соузники відступили мені „найліпше" місце до спання — під вікном, насупроти дверей, а що вікно задля задухи мусіло бути день і ніч одчинене і до дверей продувало, то я щорана будився, маючи на голові повно снігу, навіяного з вікна".

Але хоч яке було прикре ув'язнення, проте, ще гірше ждало Франка по виході з тюрми. Тепер просто не можна уявити собі, який переполох викликали серед галицько-українського громадянства арештування й засуд Франка й товаришів. В очах льояльних громадян молоді „кримінальники" виглядали не знати якими страшними злочинцями, „анархістами" й „нігілістами", що наважилися повалити існуючий у державі політичний і суспільний лад.

Цей переляк збільшувала польська адміністрація численними ревізіями (трусами) й арештуваннями молоді і навмисне роздувала польська преса. Робилося це на те, щоб, предетавивши українців непевним елементом в очах центрального уряду, забрати всю силу влади в краю в руки польської шляхти.

Налякане українське громадянство, щоб відхилити від себе всяку підозру щодо якоїсь співучасти з арештованими й виказати свою льояльність супроти влади, не тільки не стало в обороні своєї молоді, але ще відсахнулося від арештантів. Проф. Ом. Огоновський боявся передати їм гроші, що їх переслав для них М. Драгоманів. Та найгірше дісталося саме Франкові. На нього, як він сам згадував опісля, кинуто засуд „сто раз тяжчий і несправедливіший". „Мене, — писав він у згаданому листі до Драгоманова, — викинено з „Просвіти", заборонено приходили на „Бесіду", а люди (з „старших"), котрі хотіли мати зо мною якенебудь діло, видались зо мною тільки в секреті, що мене ще дужче прибивало". Словом, Франка, як тоді говорилося, „виелімінувано (викинено) з суспільства".

Євген Онацький

ДЖУЗЕППЕ МАЦЦІНІ — АПОСТОЛ СВОБОДИ ПРИГНОБЛЕНИХ НАЦІЙ

(До 150-ліття з дня народження)

Властиво, 150-ліття з дня народження припадало на минулий рік, бо Джузеппе Мацціні народився в Генуї, в родині лікаря, 22 червня 1805 року, але, що італійська еміграція в Аргентині закінчила вшанування пам'яті ювілята в Буенос Айресі тільки 12-го серпня ц. р. (вмурувавши на площі Мацціні, недалеко гарного його пам'ятника, бронзову дошку з написом: „Італійці — Апостолові Єдности (Соборности) Італії і всього людства в 150-ліття його народження"), то і нам не запізно пригадати цього великого революціонера, що підноситься над багатьма іншими своєю моральною чистотою і величчю.

А пригадати його таки треба, бо багато з його ідей і досі не втратили свого значення, а свого часу були справжнім сяйвом серед темряви...

За часів Мацціні Італія була поділена на кілька маленьких держав (Віденський Конгрес 1815 р. розділив її на 9 держав), головну ролю серед яких грала Австрійська імперія. Джузеппе Мацціні вже в 1821 р. захопився ідеалом незалежної соборної Італії і здійсненню цього ідеалу присвятив усе своє життя. Він вступає в таємне товариство „Карбонарів" („вуглярів") і скоро здобуває в ньому ступінь „маестра" з правом приймати на свій риск до товариства нових членів і з дорученням поширити товариство в Тоскані. Але тут, в 1830 році, зраджений одним із нових членів, що виявився пізніше перебраним жандармом, був заарештований і ув'язнений в Савоні. Єдиною особою, яку він бачив, був сержант Антоністті, який зрештою поводився з Мацціні дуже чемно і кожного разу, відвідуючи в'язня, питав:

— Чим вам можу служити, пане?

І Мацціні незмінно відповідав:

— Каретою, що відвезла б мене до Генуї.

Під час шестимісячного ув'язнення в Савонській фортеці, Мацціні дістав дозвіл читати Біблію, Тацита і Байрона.

Суд у Торіні звільнив змовника, але уряд короля Карла Альберта заборонив йому перебувати в П'ємонті і в Лігурії. Він виїхав у 1831 р. до Парижу, але по дорозі зупинився в Женеві, де зустрівся з іншими італійськими емігрантами, що підготовили похід на Савою. Мацціні узяв у цьому поході участь, але з цього нічого не вийшло. Тоді він виїхав на Корсику, щоб взяти участь в повстанні, яке вибухло в середній Італії, але коли й це повстання було здавлене, опинився в Марселі, де в 1832 р. створив революційну організацію „Молода Італія". Французький уряд відмовив йому, як небезпечному змовникові, права перебувати на французькій території, а уряд Сардинії присудив його заочно на ганебну смерть (в 1833 р.). Виїхавши з Франції до Швайцарії, Мацціні зорганізував другий похід на Савою, в якому взяв участь, як прапороносець, але легіон було розбито, і Мацціні виїхав до Лондону, де перебув на еміграції з перервами 34 роки, працюючи в різних журналах та проводячи далі свою революційну діяльність. В 1847 р. написав він відомого листа до папи Пія IX, в якому закликав його:

— Об'єднайте Італію, Вашу Батьківщину!

Мацціні брав активну участь, разом із Гарібальді, в революційних рухах 1848 р., для яких зорганізував і озброїв новий Легіон Добровольців, але після перемоги австрійців, мусів тікати до Люгано в Швайцарії. Проте, в 1849 р. він з'являється в Ліворно, де населення тріюмфально його приймає. Звідти відвідує він Фльоренцію, з Фльоренції їде до Риму, де стає на чолі новоствореної Републіки. Але Франція Наполеона III висилає свої війська до Риму, і, після геройської оборони Римська Република падає (30 червня 1849 р.), а Мацціні знову виїздить на еміграцію. В Швайцарії організує Італійський Національний Комітет, а в Лондоні Европейський Революційний Комітет. В 1859 р. відвідує знову потаємно Італію, де і поширює свої революційні відозви.

Мацціні любив гратися з небезпекою. Одного разу поліція отримала повідомлення, що Мацціні знаходиться в Генуї, в палаці маркіза Парето. Негайно вирушив туди комісар разом із численними поліцаями. Палац з усіх сторін оточили і перевели докладний трус: відкрили всі шафи, комоди, обшукали всі закутки; поліцаї штрикали багнетами навіть у матраци ліжок, але Мацціні не знайшли. Нарешті поліція відійшла. Старший камердинер, дуже чемно відпровадив її до дверей. Це був — Джузеппе Мацціні.

Кілька днів пізніше він залишив гостинний палац маркіза під ручку з панею. Зустрівши жандарма, що вартував біля палацу, він спокійно попросив у нього сірника, щоб запалити сиґару.

В одному поліційному рапорті Мацціні описано так:

„Характер цього молодого ентузіяста з найбільш небезпечних, бо він не має ніяких особистих інтересів. Він робить змови тільки задля відродження Італії, готовий, — коли б це було потрібно, — на будь-яку небезпеку, включно з самопожертвою...".

В іншому поліційному рапорті читаємо:

„Славнозвісний Мацціні ходить завжди в чорному, високий на зріст, темного кольору лиця, волосся дуже чорне і низько підстрижене, чоло високе, виразисте, поважне, і в загальному — гарний мужчина..."

У 1834 р. Мацціні зорганізував у Женеві „Молоду Европу", як дальший логічний розвиток „Молодої Італії". Сімнадцять мало кому відомих людей різних націй зібралися на чужині, щоб створити в Европі, поділеній і войовничій, союз народів супроти союзу тиранів. Це був Інтернаціонал, що його пізніше намагався створити Карл Маркс, заперечуючи батьківщину інших народів (але не батьківщину Німеччини!), але це мала бути вільна спілка вільних націй, на взір тої, що про неї саме в ті дні мріяли братчики Кирило-Методіївського Братства у Києві. Тим часом, коли Маркс піклувався тільки про економічний стан пролетаріяту, Мацціні намагався піднести життя народів на вищий моральний рівень; він заперечував потребу клясової боротьби і настоював на національній солідарності. І тоді як Маркс був повний ненависти і вживав усіх заходів, щоб ту ненависть плекати й ширити, Мацціні керувався в усій своїй діяльності тільки високорозвиненим почуттям любови. Він не вмів ненавидіти навіть тих тиранів, можновладців землі, яких поборював. Він говорив:

— Я поборюю установи, а не людей.

Отже це була повна протилежність сухому й безсердечному Марксові, який не долюблював Мацціні і кпив собі з нього і з його „Молодої Европи", що в ній Мацціні визнавав за кожною нацією право на вільне життя й вільний розвиток.

(Кінець буде).

Д-р Дмитро Бучинський

НОВІ КНИЖКИ

НОВА ПРАЦЯ ПРОФ. ДМИТРА ЧИЖЕВСЬКОГО

Нещодавно Українська Вільна Академія Наук у ЗДА видала направду цінну працю проф. Дмитра Чижевського: — „ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ, від початків до доби реалізму." Проф. Чижевський неструджений дослідник нашої літератури й філософських течій на нашій землі. — Професор Українського Вільного Університету, викладач німецьких університетів, тепер продовжує свою працю в Гарвардському університеті. Книга видана в Ню Йорку 1956 року, без зазначення друкарні, 510 + 2 неп. сторінки друку великого енциклопедичного формату. Літературна редакція Ю. Шереха-Шевельова, обкладинка мистця Петра Холодного. — На перших сторінках є портрет автора. Кінець книги — це багатий показчик бібліографії, покажчик імен, понять та назв творів, які влегшують користування книгою, і зміст книги. Історія друкована на добрякісному папері.

Здається нам, що до назви твору „Історія Української літератури", щоб вона була дійсною історією, бракує багато, коли так можна висловитися, елементів, що творять історію літератури. Відповідніша була б назва „Екскурси по історії Української Літератури," якою дійсно праця є. Впадає у вічі, що дослідник більше звертає увагу на літературні твори під аспектом філологічним-мовним, присвячує багато місця письменницько-поетичним засобам в нашому літературному дорібкові, а за це менше звертає увагу на ідейність, чого в історії літератури не можна поминати, а зокрема це варте уваги в нашій історії літератури.

Назагал книга, хоч дуже цікава, і багато в ній нового, — надзвичайно корисного, чого не маємо в інших подібних історіях, але вона своїми зовнішніми сторінками відпихає читача, бо вони надто тяжкі. Зробити їх більше принадливими можна було, набираючи бодай імена авторів товстим друком та взагалі зробити їх більше прозорими. Здаємо собі справу, що книга призначена для читача дуже заавансованого, коли не спеціяліста, але навіть такий читач чи студент університету, книгу в більше прозорій формі, під технічним оглядом, бере до рук з більшою приємністю.

Обговорити книгу в одній короткій статті — не можливо.

В книзі є багато висловів і антиісторичних, нестислих і цілком непотрібних. Всіх прикладів ми не вичерпаємо, але дещо згадаємо. „З прийняттям християнства почалося літературне життя східних слов'ян. Певніше — літературне життя у Києві" (стор. 42). Перше речення трохи пахне спільним „котьолком". — „Пізніше народна великоросійська традиція.." (126). Не забуваймо, що визнання „великоросійської традиції", паралельно вимагає „малоросійської". Це антиісторичність! Цих висловів у книзі більше. Непростимий гріх — уживання таких термінів як: „російська Україна, австрійські слов'яни" (410), бо ані одного, ані другого в історії немає. Ми якраз боремося проти цієї нещасної „ліценції поетіки", яку нам створили й творять тільки окупанти нашої землі та їх чужинецькі поплентачі.

Про мову „Острозької Біблії", 1581 р., проф. Чижевський пише: „текст був послідовно церковно-слов'янський, без елементів української народної мови". Може воно й так, хоч нас інакше вчили. Але для прикладу наведемо слова проф. д-ра Івана Огієнка: „...широке громадянство не розуміє вже старої церковно-слов'янської мови, а тому часто заміновали незрозумілі слова на ясніші, а давні форми на нові. Через це, „Острозька Біблія" поширила до деякої міри нову редакцію церковної мови, трохи наближену до живої".

Взагалі трохи забагато в праці про різні „орієнтації та користування" наших письменників чужими зразками, а дуже далеке „користання Котляревського твором Осіпова", що свого часу заперечив М. Дашкевич.

З цього ніхто не може, одначе, робити фальшивого заключення, що праця проф. Чижевського маловартісна. Навпаки — це одна з найкращих і найцікавіших праць, що в нас на цю тему появились взагалі, а на чужині — зокрема. Жаль тільки, що вона не „підтягнена" аж до наших часів, але можна сподіватися, що проф. Чижевський опублікує ще один том своїх глибокодумливих екскурсів і з нової та найновішої літератури.

Вже Микола Гнатишак робив спробу дати нову схему розвитку й поділу історії української літератури. Проф. Чижевський тут є ще більше консеквентний. Нам, що привикли до старих поділів добами, такий поділ може навіть не подобатися, але мусимо сказати, що він доцільний і природній.

На окрему увагу в книзі заслуговують, можемо сказати, навіть нові сторінки в історії нашої літератури, це чудові панорами ренесансу та реформації в нашій літературі і, може навіть, неперевищена синтетична праця про наше літературне барокко, якому автор визначив ясні й виразні межові стовпи, з найбільшою дбайливістю дослідника, поділив „площу" на *грядки: віршованої поезії*, епосу, повісти, театру, проповіді, історичної літератури, трактатів, закінчуючи цей обширний виклад українського барокка на тлі літератури світової.

Ця „Історія української літератури" є затяжка для пересічного читача, навіть затяжка для учнів середніх шкіл, а зокрема на чужині, але вона збільшила наші університетські посібники та взагалі дослідчо-наукову літературу. Хто цікавиться глибше нашим літературним життям в минулому й сучасному, тому книга проф. Чижевського віддасть неоціненну прислугу, а, враховуючі величезний брак подібної літератури на еміграції, треба сказати, що ця праця може й довгі роки, залишиться фундаментальною.

Ми надто свідомі, пишучи оці рядки, що ми не вичерпали всіх добрих і злих сторін праці проф. Чижевського; свідомі ми також і цього, що позитиви й негативи, скільки їх не було б, вони все будуть надто суб'єктивні, — залежні від духовости кожного читача, і праця проф. Чижевського є дзеркалом його великого й творчого духу, але як ми не розстрисали б цього питання, то достойна автора і достойна уваги наших істориків літератури й наших лієраурознавців. Немає ніякого сумніву, що колосальний труд автора й видавців сторицею оплатиться не тільки в нашому сьогоднішньому безкнижковому часі на чужині, але також в далекому майбутньому, бо „молодий твір" проф. Чижевського не так скоро постаріється, коли він взагалі постаріється.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

У МОСКВІ ПРОВЕДЕНО „СПАРТАКІЯДУ НАРОДІВ СССР"

У „Спартакіяді народів СССР, зорганізованій на початку серпня ц. р. компартією під гаслом „братської дружби народів Совєтського Союзу", взяло участь коло 10 тисяч спортовців, відібраних на спартакіядах проведених в союзних республіках, у яких, за даними совєтської преси, брало участь 17 мільйонів осіб. Представники 40 різних національностей на протязі 12 днів змагалися в Москві на центральному стадіоні за першість у фінальних змаганнях всесоюзної спартакіяди. З дотеперішніх даних відомо, що світовий рекорд у перебігу жінок на дистанцію 800 метрів встановила українка Ніна Откаленко, а другою за нею прийшла до фінішу Людмила Лисенко. Це був одинокий світовий рекорд на московській спаркіяді.

У змаганнях з плавби в **фінальній** боротьбі серед **жінок** на дистанції 200 метрів „брасом" перемогла 17-річна українка Алла Коваленко. Її час — 3 хвилини 0.9 секунди. Юна спортовка А. Коваленко стала чемпіоном СССР. Змагання з стрибків у воду з відскочні відбувалися в несприятливих умовах: дув холодний, поривчастий вітер. За першість змагалися 12 спортовців, що репрезентували Україну, Грузію, Вілорусь, Азербейджан і Москву. Золоту медалю чемпіона здобув Генадій Удалов (Москва), друге місце — школяр зі Львова Володимир Мишин і третє — Чернишов. За першість спартакіяди з фехтування змагалося 18 дружин. У висліді фінальних зустрічей вийшла на перше місце дружина України в складі майстрів спорту Юрія Уралова, Віталія Колєснікова, Євгена Рюміна і Євгена Водовозова. Найбільше число — 29 перемог приніс дружині 19-річний фехтувальник Євген Рюмін, що цього року закінчив львівську середню школу. Як виходило б з прізвищ фехтувальників - переможців, українців серед них немає жадного, бо є це мабуть „експортовані" з Росії спортовці. Закінчились змагання тенісистів. У фіналі дружина України програла москвичам.

СНОТИ НА ПОЛІССІ

Як подає київський журнал „Україна" (ч. 12), в лісах українського Полісся появилось нове, незнане тут досі звірятко — снот. Це, подібне до борсука, кошлате, з гострою мордочкою й чорними кружальцями довкола очей, звірятко кілька років тому привезли сюди з Зеленого Клину, з далекосхідньої тайги, і воно тут розплодилося й стало вже звичайним представником місцевої фавни.— Вдень снота рідко коли можна зустрінути. Полює він найчастіше вночі, рано-вранці чи пізнім вечером. Їдять сноти мишей, жаб, ящірок, не гребують збіжжям, але найбільше люблять рибу. Єнот може з'їсти зразу до десятка рибин завбільшки з долоню. — Але спіймати його дуже тяжко.

З МАТУРАЛЬНИМИ СВІДОЦТВАМИ — ДО КОЛГОСПІВ!

Гостра недостача робітників, на будовах і в радгоспах — змушує московських сатрапів шукати їх серед молоді, яка щойно закінчила середні школи і підготовляється до високих шкіл. Мобілізацію цих молодих людей на виконування фізичної праці офіційно пояснюється тим, що „високі навчальні заклади не можуть прийняти всіх випускників середніх шкіл". Московська „Правда" у передовій статті з 7 серпня створює відповідну атмосферу громадського осуду довкола „юнаків і дівчат, які дістали середню освіту і вважають, що негоже їм займатися фізичною працею". Найкращий шлях до високої освіти, — пише „Правда", — лежить якраз через працю на підприємствах та новобудовах, в колгоспах, МТС і радгоспах." І так, під тиском пропаганди, комсомольських наганячів і під загрозою всякого роду репресій, — „тисячі й тисячі юнаків і дівчат, що закінчили цього року середні школи, відгукуючись на заклик партії, радісно їдуть на новобудови Сходу і Півночі, на освоєння цілинних і перелогових земель, вирушають на заводи й фабрики, до шахт і копалень, до колгоспів і радгоспів.."

СТАРОДАВНІ НАЗВИ ДНІПРА

Дніпро відомий був в Европі у давній давнині. Різні народи знали Дніпро з різних назов.

Від грецького історика Геродота, що жив у 5 стол. до Р. Х., довідуємося, що греки називали Дніпро Бористеном і зазначали, що він пливе з півночі на південь. На заході Европи такої назви вживали у 17 стол.

У готського історика 6 ст. нашої ери Йорнанда Дніпро зустрічається під назв. Данінер, по-гунськи — Гунівар, що означало „гунська ріка". У скандинавських сагах, єддичних піснях згадується Дніпро під назвою Даннар. Візантійський історик 10 ст., імператор Костянтин Порфірородний Дніпро називає — Донар. На частині мапи світу Абу-Абд - Мохаммеда Ідрісі з 1154 року — Дніпро має назву Днабр.

Тюркські кочові народи, що з початку 10 стол. кочували по наших південних степах, печеніги, торки та половці, зазначали, що Дніпро — „велика ріка" і називали його Узу, Озу, Узи, Атель, Барух та Варух.

Венеційці і ґенуезці ,що в 13-14 стол. мали в пониззі Дніпра свої колонії, вживали для нашої ріки таких назов, як Ексі, Елексі, Ерексе, Ересе, Лереса, Луосен. Подібні назви зустрічалися також і в італійців.

У наших літописах назва Дніпра пишеться по-різному: Непръ, Динепръ, Дніпровская ріка. Пізніше ми маємо „Дніпро-Славутич, ріка Славута —син слави."

Такі епітети мала наша славнозвісна ріка, оспівана в народних думах, піснях і леґендах.

Назва Дніпро — дуже давнього походження. Такі назви, як Дніпро, Дон, Донець і Дунай, мають один пень — „дон". Осетинською мовою слово „дон" означає вода, — взагалі ріка.

І. Самойловський
„Україна"

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

УКРАЇНОЗНАВЧА ШКОЛА

Українознавча Школа Дітройт-Схід закінчила 23 червня ц. р. шостий шкільний рік. Цю школу веде Батьківський Комітет на правах дуже широкої автономії в рамцях кружка Рідної Школи Дітройт-Схід.

Ось важніші дані про працю школи. — На початку шкільного року записалося 174 учнів-учениць. Перестало ходити до школи 27 учнів, по більшій частині тому, що їх батьки перенеслися у дальші дільниці міста, з яких молодим учням було трудніше дістатися до школи. При кінці року було 147 учнів.

Щодо віровизнання то — католиків було 115, православних — 29, протестантів — 2, інших — 1; щодо місця народження — то 44 були народжені на Україні. — 97 на еміґрації в Европі, 6 в ЗДА.

При школі є досить велика бібліотека, яка має 957 томів; в шкільному році користало з неї 106 учнів, які прочитали 555 книжок.

Українознавча школа веде з року на рік акцію допомоги українській суботній школі в Людвіґсфельді в Німеччині. — Дрібними пожертвами у шкільному році зібрали учні 301.87 доляра. З цієї суми вислано кожному учневі школи в Німеччині кер-пакети, а решту вислано на руки Управи школи до розділу між найбільше потребуючих учнів. Крім цього учні дітройтської Школи вислали своїм товаришам в Німеччині кілька шкільних підручників та деяку кількість діточого журналу „Веселка". Учні обох шкіл нав'язали між собою живий контакт, обмінюючись святочними побажаннями, — не раз дуже зворушливими листами і фотографіями. Учителі українознавчої школи оподаткували себе по дол. 2 місячно і зібрану квоту переслали як підмогу своїм товаришам по званні в Людвіґсфельді.

Хлопці і дівчата дитячого Садка, який є під управою п. Ірини Тарнавської, відіграли гарно дитячу сценку „Ми веселі очайдухи".

Кульмінаційною точкою цього дня була роздача свідоцтв учням, особливо абсольвентам 8-ої кляси, які вже покінчили свою школу. До них звернувся директор Школи д-р М. Дольницький, який побажав їм найкращих успіхів в дальшому житті — та просив їх заховати у своїх серцях спомин про школу, яку покидають — та про все те, чого вони навчилися про Україну — її історію, географію, літературу та про українську культуру.

На закінчення випадає ще згадати, що учениці Школи Українознавства дуже гарно виконали три вільноручні вправи на рідньо-шкільному святі, яке відбулося заходом „Кружка Рідної Школи Дітройт-Схід" дня 8 липня ц. р. на „Діброві". Ці вправи підготовила дбайливо п. Святослава Березовська.

А. З.

ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД КОЛ. ВОЯКІВ УПА В ЗДА

Клівленд, Огайо. — Головна Управа Об'єднання Колишніх Вояків УПА повідомляє, що Загальний З'їзд цієї організації відбудеться в днях 1 і 2 вересня в Клівленді, Огайо 2337 W. 11th St. (ріг вулиці Literary Road).

В суботу від 10-1год. відбудеться реєстрація делеґатів та гостей, а відкриття З'їзду відбудеться в 1-ій год. В суботу відбудуться формальні частини З'їзду (вибір Президії та Комісій, звіти, абсолюторія та зміна статуту). В суботу ввечорі буде Товариська Вечірка для учасників З'їзду та гостей. В неділю, 2-го вересня після Богослужень в церквах буде вибір нової Управи, доповідь і дискусія та ухвалення резолюцій.

КНЯЖНА МАРГАРЕТА КІНЧАЄ 26 РОКІВ

Княжна Маргарита, молодша сестра королеви Єлисавети II, скінчила у вівторок 21 ц. м. 26 років життя. На прийняття з цього приводу в королівському палаці в Лондоні не запрошено в цьому році нікого поза членами найближчої родини. В останньому році появились три офіційні комунікати у зв'язку з часописними сплітками на тему її подружніх плянів. 21 вересня ц. р. вона розпочинає 5-тижневу офіційну подорож по Східній Африці. Княжна Маргарита знаходиться на третьому місці на листі наступників англійського престолу, — після сина королеви Чарлза і доньки Анни.

Труман називає Стівенсона „бойовиком", який переможе в виборах

Шикаго, Ілл. — Бувший президент Геррі С. Труман промовляв на закінченні Демократичної Конвенції 17-го серпня і назвав наименованого кандидата на президента Адлея Е. Стівенсона „дійсним бойовим кандидатом", який напевно переможе в цьогорічних виборах. Стівенсон, казав Труман, дав мені кілька добрих ударів під час цієї конвенції, і він ще сильніше вдарятиме Айзенгавера під час виборчої кампанії. Труман змінив своє становище після номінації Стівенсона, бо два дні раніше він відкрито заявив, що Стівенсон заведе Демократичну партію до консерватистів і реакціонерів, які будуть вислуговуватися республіканському урядові, бо не зможе виграти виборів, не маючи бойового духа. Труман зазнав аж двох поразок на цій конвенції, бо програв у справі кандидатури Гарримана на президента. Труман не любить Кіфовера, але у своїй кінцевій промові хвалив його, кажучи, що конвенція дала Стівенсонові „здібного помічника" в особі сенатора Кіфовера. Конвенція забула попередні виступи Трумана на конвенції і зробила йому велику овацію, яку аж він сам мусів при допомозі президентського молотка втишувати. Труман закликав демократів, щоб в найближчих виборах повикидали всіх „республіканців з урядів.

На Мадярщині звільнено кореспондента американської пресової агенції

Будапешт. — Комуно-мадярський уряд звільнив з в'язниці д-ра Андре Мартона, мадярського громадянина, який був кореспондентом „Асошіейтед Пресс". Мортона арештовано у лютому минулого року за „шпигунство" в користь ЗДА і засуджено на 6 років в'язниці. Його дружину, яка була кореспонденткою „Юнайтед Пресс", арештували в чотири місяці пізніше і засудили на три роки, але звільнили в квітні цього року. Мортон телефонував в останню середу до своїх приятелів до Відня, що його цілком помилували і дозволили замешкати разом із родиною. Арештування і засудження Мортона, як теж тих мадярів, що працювали на нижчих службових посадах в американській амбасаді і консуляті в Будапешті, стало причиною, що державний департамент припинив видавати візи до Мадярщини приватним особам. Припинення американського туристичного руху було для Мадярщини поважним ударом. З відходом попереднього комуно - мадярського диктатора сталінського типу і метод, Матіяса Ракочі, трохи покращала атмосфера на Мадярщині, хоч його наступник Ерно Геро був завжди найближчим співробітником Ракочі і вихованцем тієї самої московсько - большевицької школи.

Колишній сенатор Тайдінг не буде кандидувати

Гавр де Ґрейс, Мериленд.— Колишній демократичний сенатор зі стейту Мериленд Міллерд Е. Тайдінг в листі до голови стейтового партійного комітету Т. Бартона Гаринґтона написав, що з огляду на стан свого здоров'я не зможе кандидувати восени цього року. Тайдінг займав становище сенатора 24 роки і аж в 1950 році програв вибори на користь республіканського кандидата Джана Маршала Ботлера, який тепер знову старається про перевибір. Сенатор Тайдінг захворів ще в травні ц. р. на запалення нервових кінцівок і гадав, що видужає настільки, що зможе кандидувати. Але лікарі заявили йому, що він не повинен кандидувати, тому він своєчасно повідомив партію, щоб шукала нового кандидата на це становище. Тайдінг заявив, що як тільки зможе підтримає кожного кандидата, якого партія вибере.

Зі Спорту

УКРАЇНСЬКІ ФУТБОЛІСТИ ПЕРЕМАГАЮТЬ В КАНАДІ

УКРАЇНА — СПАРТА 3:1.

Торонто. — Україна прийшла до першої перемоги над чехами „Спарта" виґравши 3:1 воріт на грищі Ф. Гамилтон. В першій партії сезону Н. Ліґи Україна ремісувала із Спартою 2:2. Україна у відплатному змаганні була в перевазі. Молодість змагунів, завзяття і скорість — розкриває дальші вигляди на успіхи. М. Ігнатович і Палінський відважно б'ють по воротах Гільмура — і Україна на 20 мін. веде 2:0. У 25 мін. Спарта контрує — а Юрга зникує результат 2:1. По зміні Темнюк далеким стрілом закріплює перемогу червоно - чорних 3:1. Глядачів біля 1,500.

ТРІЮМФ ТРИЗУБА — РЕМІ ЛІДЕРАМ 3:3.

Торонто. — Тризуб втратив шанси на велику перемогу в сезоні проти польського лідера табелі Н. Ліґи — Вайт Іґлс. Обі команди вели добру гру, при авдиторії поверх 3,500 глядачів на Ф. Гамилтон. Поляки ведуть 0:1 першу половину, коли на 15 мін. Вилсон — маркує капітуляцію воротаря Тризуба. Друга половина приносить великий наступ української команди, яка по рішучих зривах веде 3:1 (!). Ворота черговo стріляють Шевчишин, Завадівський, Шевчишин. Виглядало на велику програну поляків. Останні 15 мінут приносять реміс Вайт Іґлс — Павляс стріляє двоє воріт, при видатній помочі Вилсона, Лінда і Лєпа. Змагання дали багато емоції, а реміс 3:3 — для Тризуба, треба також визнати тріюмфом нашої команди.

Богдан Прудиус.

НОВІ ІМІҐРАНТИ

Далі прибувають на ашуранси ЗУАД Комітету у серпні 1956 р.

16 серпня 1956 року прибули кораблем „Дженерал Ленґфіт":

Бариш Василь, Анна, Стефан, Петро; Белеґай Петро, Анна, Іван, Марія, Анастазія; Букачик Антін; Дмитришин Анна, Анаснтазія, Осип, Ірена; Гакало; Гудак Рудольф; Кабус Омелян, Катерина; Коціборський Михайл, Еріка, Гельґа, Петро, Василь, Вероніка; Кучер Олена, Роман, Марія; Кузменко Володимир; Овсонка Ян; Пело Магдалена, Василь; Рудниський Ян; Іваців Осип, Стефанія, Роман, Іван, Ангеля; Тарновецька Олена; Кльований Яків.

16 серпня 1956 р. літаками прибули:

Черепаха Остап, Анастазія, Ольга, Анна; Щерба Катерина, Люба, Стефанія, Олександра.

17 серпня 1956 р.:

Татух Любомир; Олійник Василь, Клавдія, Світляна, Юрій, Віктор, Леонід; Семанків Прокіп, Марія, Петро, Ольга, Ярослава; Герак Антін; Косович Ґреґор; Марців Стефан, Варвара, Ілля, Анна, Йосип; Лопатник Ян; Кудин Олександер, Олександра.

20 серпня 1956 р. прибули:

Дерев'янко Федір; Вакало Іван, Варвара; Клоц Володимир, Анна, Михайло, Наталія, Софія, Олена, Павлина, Катерина; Войко Сергій, Надія, Віктор; Павлівський Ярослав; Слухай Іван; Цейґер Геронім.

21 серпня 1956 р. прибули:-

Рапач Марія, Катерина, Стефан.

Мають прибути 30 серпня 1956 р.:

Коваленко Андрій; Курлак Дмитро; Гайдайчук Володимир; Гай Паша.

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Phila. 5, Pa.

● Східньо-німецька поліція заарештувала і передала комуністичній Польщі вісьмох поляків, що втекли з Познаня на німецьку територію після кривавої червневої демонстрації, в якій познанські робітники домагалися „свободи і хліба".

Посмертна Згадка

ОЛЕКСА ПЛЕСКУН, довголітній член Т-ва „Зоря", Відд. 69 УНСоюзу в Ню Йорку, помер 30-го липня 1956 р., проживши 73 роки. Походив зі села Волощина, пов. Підгайці, Зах. Україна. Полишив в смутку, тут в Америці дочку Наталку, з'ятя і 2 внуки, а в краю дружину. Похований на Вудлови цвинтарі, Бронкс, Н. Й. — В. П. П.!

Управа Т-ва

ТАРАН, ч. 3724. Знову до справи.

Коли Тантор вернувся з водою, Тарзан вгамував спрагу, а тоді відіслав тварюку на добре заслужену нею волю. — Тепер, Меню, — запитав він свого мавп'ячого приятеля, — яке є ваше ім'я?

На здивування Тарзана мавпа похвалилася: Мене звуть маленька полохлива Рікі... Але Рікі не є полохлива. Голими руками вона вбила гієну Денґо!

Враз мавполюдина пригадала собі клопоти в копальні міді. — Ходи, Рікі, — сказала вона безжалісно. — Перед нами багато діла!